

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שנאמרו בשב"ק פרשת נשא תשפ"ג לפ"ק

בעיר מאנסי

יציא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף שס"ז

דרשת פרקי אבות

לידת בן. ובגמרא (ברכות סא.) מבואר כי מנוח עם הארץ היה ע"ש. ולא עוד, אלא שמתחלה נתגלה לאשה תחלה, שאינו מן הנימוס. וגם לאיזה צורך הודיע לה המלאך גודל מדריגת הילד, שהוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים, ולא די לה בהודעה זו לבד שצריכין לקבל על עצמן פרישות כנזיר, ואז יפקדו בבן. והלא מצינו להלן כאשר היא מסרה דברי האיש האלקים לבעלה, לא הודיע לבעלה רק שנזיר אלקים יהיה הנער, ולא הודיעו שיחל להושיע את ישראל. וכמדומה שלא מצינו בקרא בשום פעם שיודיעו מן השמים מעלת האדם, עוד קודם שבא לעולם, רק כאן.

*

ונראה כי המלאך רצה כאן ללמד שיעור באופני החינוך, כאשר רוצים לזכות לגדל איש צדיק, שברבות הימים יהא מושיען של ישראל, איך צריכה להיות הנהגת האבות. - הנה לכל אדם יש לו דברים חשובים ויקרים בעולם, וכפי גודל ויוקר הדבר הוא משמרו בשמירה יתירה. הוא שומר חפציו ובגדים, ויותר מזה כלי כסף, ויותר מזה כלי זהב, ויותר מזה אבנים טובות ומרגליות, ויותר מזה שומר על חייו ובריאותו, וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו (איוב ב-ד). אך יש עוד דבר שהוא יקר בעיניו כמו חייו, ולפעמים עוד יותר מחיי עצמו, והם בניו של אדם שקרובים להאדם כמו נפשו, ברא כרעא דאבוה (עירובין ע:), אבר מאבריו. ויש שאהבת האב לבן הוי יותר מגופו (עין ראב"ן סימן לז). ולא עוד אלא שחיי האדם יש לו גבול עד מאה ועשרים שנה, ועל ידי בנים שומרי תורה ומצוותיה יש לו חיים נצחיים, כמו שאמרו (בבא בתרא קטז). דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שכיבה ולא מיתה ע"כ.

במשנה (אבות א-ב) הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. הוא היה אומר, נגד שמא אבד שמייה, ודלא מוסיף יסיף, ודלא יליף קטלא חייב ע"כ. הנה גודל מעלת השלום מצינו גם בפרשתנו בברכת כהנים, שסיום הברכות היא, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום (ו-כ), כי זהו הברכה היותר גדולה, וכמבואר ברש"י (ויקרא כו-ו) ונתתי שלום בארץ, שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת, ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל ע"כ. כי לכל הברכות הנשפעים למעלה צריכין בית קיבול שיתקיים בידו, ולא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום (עוקצין ג-ב), ולכן אם אין שלום אין כלום.

ונשלב הדברים גם להפטורת פרשתנו, שאמר הכתוב ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח, ואשתו עקרה ולא ילדה, וירא מלאך ה' אל האשה ויאמר אליה, הנה נא את עקרה ולא ילדת, והרית וילדת בן, ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר, ואל תאכלי כל טמא, כי הנך הרה וילדת בן, ומורה לא יעלה על ראשו, כי נזיר אלקים יהיה הנער מן הבטן, והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים (שופטים יג-ב) ע"כ. ואמרו חז"ל במעלתו של שמשון (סוטה י). שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר (תהלים פד-ב) כי שמש ומגן ה' אלקים, שהיה מעין שמו של הקב"ה, מה הקב"ה מגין על כל העולם כולו, אף שמשון מגין בדורו על ישראל. ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן (יג-כה), שהיתה שכינה מקשקשת לפניו כווג [ללוותו באשר הולך] ע"כ.

והנה לא מבואר בקרא מי היה איש הזה מנוח ואשתו, שזכו לירידת מלאך מן השמים, לבשר אותם על

ואם כן הבנים של האדם הם ההון היותר יקר שיש לו בעולם, וצריכין שמירה רבה ויתירה שלא יאבדו ויפסדו. ומכל שכן בדורנו שהסכנות עצומות מאד מכל צד, אשר מעולם לא היה עולם מושחת כמו בזמנינו, שהטעכניק מביאה לכל ילד מה שעולה על דעתו, כמה צריכין לשום עין על חינוכם לשמרם כבבת עיניו. וכמו שנותן עיניו על מסחריו לשמרם מכל מה שיוכל לבוא לידי הפסד, על אחת כמה וכמה יש לו לוותר על כל מה שיתכן שדבר זה יוכל לפגוע בקדושתו של בניו. וכל אהבת ה' לאברהם היתה רק עבור זה, וכמו שנאמר (בראשית יח-ט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט.

כשרוצין לגדל בן צדיק, הורונו חז"ל שזה מתחיל מיום הולדו, לשום עיניו על הילד להיות מוקף תמיד באויר של קדושה, שהגם שחושי הגוף עדיין לא מרגיש ומתפעל, מכל מקום נפשו, הנשמה שנתת בי טהורה, נפגם טהרתה מכל דבר שהוא נגד התורה, הן בשמיעת אזניו שיכנסו באזניו רק דברי קדושה, והן בשמירת עיניו, שלא לראות מה שאינו צריך, וכל שכן במאכליו שיהיו בלי נדנדוד איסור.

איתא במשנה (אבות ב-ח) חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, והוא היה מונה שבחן, רבי יהושע בן חנניה אשרי יולדתו. וברע"ב על שם שהיא גרמה לו שיהא חכם, שהיתה מחזרת על כל בתי מדרשות שבעירה, ואומרת להם, בבקשה מכם בקשו רחמים על העובר הזה שבמעיי שיהיה חכם. ומיום שנולד לא הוציאה עריסתו מבית המדרש, כדי שלא יכנסו באזניו אלא דברי תורה (ירושלמי יבמות א-ז) ע"כ. הרי לנו שגרמה לו יתרון על חביריו, בשביל שלא שמע לעולם מיד שנולד אלא דברי תורה. וכמו כן היו אמותינו מנגנים באוזן התינוק המוטל בעריסה מאמרים של מתיקות התורה. וכמו כן יש ללמוד מזה החשיבות של קיבול ברכות חכם גם קודם שנולד, ומכל שכן שיחזר עם בניו כשיגדלו, להקביל פני זקן ולהתברך מברכותיהם.

ובגמרא (ברכות י) אמרו על דוד המלך, ינק משדי אמו ונסתכל בדדיה ואמר שירה, שנאמר (תהלים קג-ב) ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי כל גמוליו. מאי כל גמוליו, אמר רבי אבהו שעשה לה דדים במקום בינה, טעמא מאי, אמר רב יהודה כדי שלא יסתכל במקום ערוה. רב מתנא אמר כדי שלא יינק ממקום הטנופת ע"כ. הרי לנו גודל מעלת שמירת העינים גם מתינוק בן יומו.

ומכל שכן איך יש לדקדק על אכילת תינוק בן יומו, אמרו חז"ל (סוטה יב:) שמצינו במשה רבינו, ותאמר אחותו

אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות (שמות ב-ז), ומאי שנא מעבריות [דקאמרה לה, מכלל דמצריות לא ניחא לה], מלמד שהחזירוהו למשה על כל המצריות כולן ולא ינק, אמר, פה שעתיד לדבר עם השכינה יינק דבר טמא [זו שאכילתה דברים טמאים, והתינוק טועם בחלבה כל מה שתאכל], והיינו דכתיב (ישעיה כח-ט) את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים, למי יורה דעה ולמי יבין שמועה [למי לימד הקב"ה תורה], לגמולי מחלב ולעתיקי משדים [למי שגמל והפריש עצמו מחלב טמא, ונעתק מן השדים הטמאים] ע"כ. וכן איתא ברמ"א (יו"ד סימן פא-ז) דלא יניקו תינוק מן הכותית אם אפשר בישראלית, דחלב כותית מטמם הלב. וכן לא תאכל המינקת אפילו ישראלית דברים האסורים. וכן התינוק בעצמו, כי כל זה מזיק לו בזקנותו ע"כ.

וראיתי טעם למנהג ישראל לאכול מאכלי חלב בשבועות (ספר המטעמים ערך ימים טובים אות פט), כי אותו היום ששלחה בת פרעה אמתה ליקח את משה, היתה ביום ששה בסיון (סוטה שם), ולא רצה משה לינק חלב מנשים מצריות, ובזה נשכיל את מי יורה דעה ולמי יבין שמועה, רק מי ששומר פיו מאכילת נדנדוד איסור. – והרי לעתיד נאמר (יואל ג-א) אשפוך את רוחי על כל בשר, ונבאו בניכם ובנותיכם ע"כ. הרי דלעתיד נוכל כל אחד מאתנו להיות בנינו נביאים, ואיך פה שעתיד לדבר עם השכינה יינק דבר טמא.

וזה נרמז גם במה שאמרו חז"ל (ברכות מח.) היינו דאמרי אינשי בוצין בוצין [דלעת] מקטפיה ידיע [משעה שהוא חונט ויוצא מתוך השרף ניכר אם יהיה טוב] ע"כ. והיינו דכפי הזהירות בהחנטה ניכר אחר כך פירותיה, וכמו כן הוא בפרי הבטן.

ומענתה כאשר הודיע המלאך לאשת מנוח שתוליד בן שיחל להושיע לישראל, שיתגדל להיות שופט בישראל, צריך הוא להיות קדוש ומופרש מהעולם מיום הולדו, ועל כן הטיל עליו המלאך נזירות, אשר כל ימי נזרו קדוש הוא לה' (במדבר ו-ח). ושוב אמר לה המלאך, שאי אפשר לזכות לגדל בן נזיר קדוש לה' רק במה שירסן את הבן להזהר מיין ושכר, והאבות לא יתקדשו, וילכו אחר שרירות לבם, גם את צריכה לקדש עצמך, ולוותר מתענוגין, ועתה תיכף השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא, ורק אז יוכל להיות הנער נזיר אלקים, והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים. ושוב כאשר בא המלאך שנית, אמר למנוח, מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר (יג-ג), ופירש במשך חכמה שהוסיף כאן אזהרה גם

למנוח עצמו, אשר מכל מה שהאשה תזהר, גם הוא עצמו צריך להשמר, שגם הוא לא ישתה יין ושכר ע"ש.

ויש בזה מוסר השכל, כי חינוך הבנים אי אפשר להצליח, רק כאשר הם רואים את האבות לדוגמא בכל מה שמחנכין את הילד, לא יתכן שמנוח ואשתו ישבו אל השלחן לשתות יין, ויאמרו לבנם, אנו מבוגרים ואנחנו רשאים, אבל לא אתה. – אם רוצה לחנך בניו לתפלה צריך הוא להיות סמל, לבוא לבית המדרש בזמנו, ולא לשוח בעת התפלה, ולהתפלל בכוונה. וכמו כן אי אפשר לחנך ילד לקדש עצמו באכילתו, ושוב שומע שהאב אומר היום יהא קידוש מכל מיני מעדנים ומטעמים. ויש לתת לב ולהכיר כי כל דיבור או פעולה שהוא עושה בבית, הרי זה חינוך לבני ביתו, לטוב או למוטב.

*

עוד יש בזה לימוד, אנו מתפללים בכל יום, ואל תביאני לידי נסיון. ואמרו חז"ל (סנהדרין קז). לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל. אמר לפניו, רבונו של עולם, מפני מה אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב, ואין אומרים אלקי דוד. אמר, אינהו מינסו לי ואת לא מינסית לי. אמר לפניו, רבונו של עולם, בחנני ונסני שנאמר (תהלים כו-ב) בחנני ה' ונסני וגו', אמר מינסנא לך, ועבידנא מילתא בהדך דלדידהו לא הודעתניהו ואילו אנא קא מודענא לך, דמנסינא לך בדבר ערוה, מיד (שמואל ב יא-ב) ויהי לעת הערב וכו'. והיינו דכתיב (תהלים יז-ג) בחנת לבי פקדת לילה צרפתי בל תמצא זמותי בל יעבר פי, אמר, איכו זממא נפל בפומיה דמאן דסני לי [מי יתן והיה בפי רסן ואפשר לעכב את דברי], ולא אמר כי הא מילתא [של בחנני] ע"כ.

אם רוצים לחנך את הבן שלא לאכול מפרי הגפן, יש למנוע ממנו שלא יבוא לידו נסיון לעבור על זה. כאשר האבות ובני בית אוכלים ענבים ושותים יין, ומונחים בבית מאכלים הללו, יבוא יום שיכשל הבן, ובהיותו רעב וצמא יאכל וישתה גם הוא, ולכן אמר להם המלאך, גם אתם צריכים לקבל עצמיכם לפרוש מזה, שעל ידי זה לא ימצא מאכלים הללו בביתכם, ולא תהא נסיון לפני הבן מלבוא לידי כך. ועל זה אמרו (עבודה זרה יז). לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב.

ועוד יש בזה, כי השפעת חינוך האבות על בניהם, תלוי הרבה לפי הקשר והאהבה שיש בין האב והאם להבן. וכפי יתרון הקשר שיש ביניהם, הדברים עושים רושם

ונכנסים אל הלב. וקשר זה מתהווה על ידי שנותן מזמנו לדבר עם הבן ולהשתעשע עמו, אשר דבר זה מתבטא ביותר בעת שיושבים יחד על השלחן בעת אכילתם, זמן של מנוחה וישוב הדעת. ולכן אם מנוח ואשתו יאכלו בסעודתם פרי הגפן, או ישתו יין, הבן לא יוכל לאכול עמהם על שלחן אחד, כדי שלא יבוא לידי איסור (עיי' ש"ך י"ד סימן פח סק"ב), אלא הם יאכלו לבדם והוא יאכל לבדו, ויחלש הקשר של אהבה ביניהם, ולא יוכל להתגדל ולחנכו כראוי, על כן גם הם צריכין להשמר מכל מה שהבן מוזהר עליו.

וכמה מוסר השכל נוכל ללמוד מזה בזמנינו, שהנסיונות כה עצומות מהכלים החדשים, אשר גם דברים שאנשים מבוגרים היו יכולים להשתמש בהם, מכל מקום הוא צריך להיות סמל לבניהם ולנכדיהם בהתנהגותם. ומכל שכן כאשר זה מצוי בבית, ומביאין את בניהם לנסיון תמידי, הרי גם דוד מלך ישראל נכשל בנסיון, ומה יענו אזובי קיר. וגם ללמד בא ליתן מזמנם להשתעשע עם הבנים, על כל פנים בסעודות שבת ביום ובליילה, אשר זהו הזמן המוכשר ביותר, לחזק קשר האהבה בין האבות להבנים, שבוה תלוי כל הצלחת של חינוך בנים.

*

והנה מבואר בספר גלגולי נשמות מהרמ"ע מפאנו (אות צ), במה שאמרו באון בן פלת (במדבר טז-א), אשתו הצילתו, ששוב נתגלגל און בן פלת במנוח, ואשתו נתגלגלה באשת מנוח צללפונית ע"ש. ואיתא בגמרא (סנהדרין קט:), און, שישב באנינות [שעשה תשובה על שהיה עמהם תחלה בעצה], בן פלת, שנעשו לו פלאות [שניצול מהם], בן ראובן, בן שראה והבין [שאינו נוהגים כשורה ופירש מהם]. אמר רב און בן פלת אשתו הצילתו, אמרה ליה, מאי נפקא לך מינה, אי מר רבה אנת תלמידא [אם ינצח משה מכל מקום אתה תלמיד], ואי מר רבה אנת תלמידא [ואם קרח מנצח אתה תלמיד, מה לך בשררה זון]. אמר לה מה אעבד, הואי [אני הייתי עמהן] בעצה, ואשתבעי לי בהדייהו [ונשבעתי להם שאם יקראוני אלך עמהם]. אמרה לו ידענא דכולה כנישתא קדישא ניהו [כולם צנועים וקדושים], דכתיב (במדבר טז-ג) כי כל העדה כולם קדושים [ולא יכנסו אלי אם אני פרועה]. אמרה ליה תוב, דאנא מצילנא לך, אשקיתיה חמרא וארויתיה ואגניתיה גואי, אותבה על בבא, וסתרתי למזייה [שערה, וישבה על פתח הבית, כל מי שהיה בא לקרוא רואה ראשה פרוע וחוזר], אדהכי והכי אבלעו להו. והיינו דכתיב (משלי יד-א) חכמות נשים בנתה ביתה, זו אשתו של און בן פלת, ואולת בידה תהרסנה, זו אשתו של קרח ע"כ.

וביאר במהרש"א כי בהיות שנשבע להם שילך עמהם, ואם יקראו לו ולא ילך עמהם יעבור על שבועתו, על כן פרעה את שער ראשה, כדי שלא יכנסו לביתו לקראו, ושיכרה והרדימה אותו, שגם אם יקראו לו מבחוץ לא יתעורר ולא ישמע קולם, וממילא לא יעבור על שבועתו כשלא ילך עמהם ע"כ.

ובספר ברית שלום (הובא בילקוט האורים) ביאר ביותר כוונתה במה שסתרה שיערה על פתח הבית, כי היא אמרה לבעלה מאי נפקא לך מינה, אי מר רבה אנת תלמידא וכו'. אמנם עדיין היה יכול און לומר לאשתו שכדאי ליכנס למחלוקת, מפני שאם תחזור הכהונה להבכורים, אולי יזכה ואחד מבניו יהיה כהן גדול, אבל אם תשאר הכהונה אצל אהרן ובניו, לא יוכל לזכות שזרעו יהיו כהנים גדולים. אך מבואר בגמרא (יומא מז.) שבעה בנים היו לה לקמחית, וכולן שמשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים מה עשית שזכית לכך. אמרה להם מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי. וברש"י, ראיתי בתלמוד ירושלמי (שם א-א), כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה (תהלים מה-יד), אשה צנועה ראויה לצאת ממנה כהן גדול הלבוש משבצות זהב ע"כ. ולכן הלכה אשת און וגילתה את שיערה, ובוזה אמרה לו שכבר אין לך בשביל מה להכנס למחלוקת, כי בכל מקרה הילדים שלך כבר לא יהיו כהנים גדולים ע"כ.

הרי לנו גודל השכר של אשה הנוהגת בשערה בצניעות. ואיתא במשנה ברורה (סימן עה ס"ק יד) דמבואר בזה"ק (פ' נשא קכה:) שלא יתראה שום שער מאשה, דגרמא מסכנותא לביתא, וגרמא לבנהא דלא יתחשבון בדרא, וסטרא אחרא לשרות בביתא, וכל שכן אם הולכת בשוקא כך. על כן בעאי איתתא דאפילו קורות ביתה לא יחמוץ שיערה חדא מרישא, ואי עבדית כן מה כתיב, בניך כשתילי זיתים (תהלים קכח-ג), מה זית וכו', בנהא יסתלקון בחשובין על שאר בני עלמא, ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכל ברכאן דלעילא וברכאן דלתתא, בעותרא בבניו ובני בניו עכ"ל בקיצור ע"כ.

ואנו רואים בעינינו בזמנינו, מעת שנתרבה הפריצות בכיסוי הראש, בפיאות ארוכות, ופיאות של לעיס, שמעורר פריצות הרבה יותר משערות הראש, עד כמה אנו עמלים כהיום בגידול בנים לתורה. וכל מה שיוכל לתקן בביתו בענין זה, הוא זוכה יותר לבנים חשובים וכנ"ל.

*

ומעתה נתבונן על גודל צדקתה של אשת און בן פלת, שרצתה להציל את בעלה ממחלוקת, שיעמוד מן

הצד ולא יתערב במחלוקת זו, ועבור זה ביזתה עצמה לגלות שיערה ברבים, אשר כן לא יעשה בבנות ישראל הכשרות. ולא עוד אלא שהיתה מוכנת להפסיד עבור זה בן כהן גדול, והיינו שמסרה צניעותה, ויתרה על בניה, וכל זה כדי שיתרחק בעלה ממחלוקת. ועשתה בזה עבירה לשמה, שאמרו (נזיר כג:) גדולה עבירה לשמה, דכתיב (שופטים ה-כד) תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני [שעשתה עבירה לשמה עם סיסרא, כדי להתיש כחו של אותו רשע, כדי שתהא יכולה להורגו], מנשים באהל תבורך, מאן נשים שבאהל, שרה רבקה רחל לאה ע"ש.

והנה הקב"ה אומר אין אדם שומע לי ומפסיד (דב"ר ד-ה), ואין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ומשלם לכל אדם מדה כנגד מדה (סוטה ח:). ואם לא נשתלם בגלגול זו, אז ישתלם בגלגול לעתיד. ולכן און בן פלת ואשתו נתגלגלו במנוח ואשתו, והיא אשה עקרה ולא ילדה, ובהיות שהיא ויתרה על בן כהן גדול לשם שמים, מגיע לה להפקד בבן מופלג ביותר בדורו, נזיר אלקים מבטן, ולהיות מושיען של ישראל. ועוד גם זאת, דאיתא במדרש (בפרשתנו י-ה) שהיה מחלוקת בין מנוח לאשתו, הוא אומר לה את עקרה ולכך אינך יולדת, והיא אומרת לו את עקר ולכך לא ילדתי. ובא המלאך ואמר לה, הנה נא את עקרה, הודיעה שהיא עקרה ולכך לא ילדה, כדי לשום שלום בינה לבין בעלה, לפי שהיתה מתרעמת על מנוח בעלה על שלא היתה יולדת ע"כ. ולכן כיון שהיא ביזתה עצמה עבור להשכין שלום בביתה, שלא יתערב און במחלוקת, זכתה שנתגלה לה מלאך מן השמים לשום שלום בינה לבין בעלה. – ולכן עליה נאמר, חכמות נשים בנתה ביתה, זו אשתו של און בן פלת, כי חוץ ממה שבנתה אז ביתה, שבעלה לא נבלע ביחד עם עדת קרח, זכתה לבנות ביתה גם לעתיד, שבא אצלה מלאך להשכין השלום בביתה, ולהפקד בבנים, ולבנות את ביתה.

וכדי להראות שכל זה זכתה עבור מעשיה בגלגולה הראשונה, שהשקה את בעלה יין, ושוב סתרה את שיערה לישוב כן על פתח ביתה, כדי להשכין השלום, על כן בא אצלה המלאך ואמר לה, 'ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר', להורות על מעשיה שהשקה את בעלה יין. ושוב אמר, 'ומורה לא יעלה על ראשו', ששערו תהא מקודש, להורות שזהו בשכר מה שעשתה בשערה. וכיון שבזה חסה אז על כבודו של משה רבינו, ורחים רבנן הווי ליה בנין רבנן (שבת כג:), על כן תזכה לבן גדול בתורה ויראה, שהשכינה מלווה אותו, וגם הוא יביא שלום לישראל, והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים.

*

ובגמרא (בבא בתרא צא.) אמיה דשמשון צלפונית ע"כ. וכתוב בחכמת שלמה למהרש"ל, מצאתי שהוא טוב לרוח רעה ע"כ. ולא ביאר הכוונה במה כחה יפה להציל מרוח רעה. ויש לומר דאיתא בגמרא (גיטין לא:) רב הונא ורב חסדא הוו יתבי, חליף ואזיל גניבא עליהו, אמר חד לחבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא, אמר ליה אידך מקמי פלגאה [בעל מריבה, שהיתה לו מריבה עם מר עוקבא שהיה אב בית דין] ניקום. אדהכי אתא איהו לגבייהו, אמר להו במאי עסקיתו, אמרו ליה ברוחות ע"כ. וביאר בחידושי חתם סופר (ד"ה א"ל) שלא היה שקר מה שאמרו לו, כי היתה כוונתם ברוחות של בני אדם, רוח גסה או נמוכה, כי אמרו מקמי פלגאה ניקום, והיינו רוחו של גניבא ע"כ. ובבן יהוידע כתב, כי חטא בעל מחלוקת הוא ברוח, שהוא בדיבור שנקרא רוח, כמו שתרגם אונקלוס (בראשית ב-ו) לרוח ממללא. ולכן בקרח נאמר (במדבר טז-כב) א-ל אלקי הרוחות לכל בשר, האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף ע"כ.

והנה מי שעובר עליו רוח רעה, להיות פלגאה ולהרבות מחלוקת, ורוחו גסה עליו, רפואתו היא להתבונן באמיה דשמשון צלפונית, שזכתה להעמיד שופט בישראל, ומתחלה היתה עקרה ולא ילדה, וזכתה להתגלות מלאך אלקים פעמיים לבשר לה בשורת הילד, ולהשכין שלום בביתה עם בעלה. וכל זה הגיע לה בשכר שבגלגולה הראשונה מנעה את בעלה און בן פלת שלא יתערב במחלוקת, וחכמות נשים בנתה ביתה, וזהו שרמזו אמיה דשמשון צלפונית טוב לרוח רעה.

*

ובזה נבוא חזרה למשנתנו, הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום. והכוונה כי חברים ואחים

נאמנים שאוהבים זה את זה, עדיין אין בזה מדה של אוהב שלום, כי למה יהיה מחלוקת בין שני אוהבים. אלא מדה זו מתבטא, בשעה שמתהווה סכסוך בין האחים בעניני ירושה וכדומה, ובין שכנים שנפגעו זה מזה, או בונים בנין להרחבה וכדומה, או צריכין להיות אוהב שלום, לוותר על ממון ונוחיות כדי להשכין השלום, ולהיות מתלמידיו של אהרן אוהב שלום, שגם כאשר נחלקו עליו עדת קרח, לא השיב דבר, ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. וגם להיות יודף שלום, לסדר גם אצל אחרים שיהיה שלום, וכמו שעשה אהרן בעת שראה שני בני אדם מתקוטטים, היה מתווך שלום ביניהם.

וממשיך התנא נגיד שמא אבד שמיה, כי גודל מעלת הבאת שלום נוכל ללמוד ממנוח ואשתו, אשר שילם להם ה' שזכו להפקד בבנים, ולהעמיד שופט בישראל, בזכות שהיתה רודפת שלום בגלגולה הראשון בהיותה אשת און בן פלת, שהצילה בעלה מלהתערב במחלוקת קרח ועדתו, שהיתה מוכנת לאבד שמה הטוב, לישב על פתח ביתה בשערות מגולות, אשר זו בזיון לנשים צנועות, וגם לוותר על ידי זה מלהיות אמה של כהן גדול. ועל כן הוא היה אומר נגיד שמ"א, נוטריקון ש'משון מ'נוח א'שתו (או א'ין), הממשיך להאריך הנוטריקון של שמ"א, לעשות מכל אות תיבה, יוכל ללמוד משם מה משלם ה' עבור 'אבד שמיה', שמאבד שמו הטוב כדי להנצל ממחלוקת. 'ודלא יליף קטלא חייב', מי שלא לומד מפרשה זו חשיבות של שלום, וממשיך להיות פלגאה, קטלא חייב, שזהו עונש בעלי מחלוקת, וכמו שאנו רואים במחלוקת קרח שנבלעו הם ונשיהם ובניהם וטפם (במדבר טז-כז), וברש"י בא וראה כמה קשה המחלוקת, שהרי בית דין של מטה אין עונשין אלא עד שיביא שתי שערות, ובית דין של מעלה עד עשרים שנה, וכאן אבדו אף יונקי שדים (תנחומא ג) ע"כ.

סעודה שלישית

קיבלו שנכלל בזה מצות וידוי על כל החטאים, שנצטוונו להתודות לה' בעת שנתנחם עליהן, ולומר בעת התשובה אנא השם חטאתי עויתי ופשעתי כן וכן, כלומר שיזכיר החטא שעשה בפירושו בפיו, ויבקש כפרה עליו.

והנה עצם כפרת העון על ידי התשובה די גם בלב, וכמו שאמרו (קידושין מט:) דאם קידש על מנת שהוא צדיק,

דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חטאות האדם למעול מעל בה', ואשמה הנפש ההוא, והתודו את חטאתם אשר עשו, והשיב את אשמו בראשו, וחמישתו יוסף עליו, ונתן לאשר אשם לו, ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו, האשם המושב לה' לכהן (ה-ו). והנה ענין הוידוי שנאמר כאן, בפשוטו קאי על הגזול ונשבע על שקר ושוב מודה בדבר, שחייב בחומש ואשם. אבל חז"ל

את אשמו בראשו, הוא אשם עבור שלא הקדים בראשיתו התבלין שניתן לו, זהו עסק התורה, אשר אם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו. ואם מחשבות ראשו הם בתורה אין מחשבות אסורות פוגע בו, ומעתה יקבל על עצמו ש'חמישתו יוסף עליו, להרבות בהתורה שנחלקת לחמשה חומשים, ואז יהא לו תבלין נגד יצרו, ולא יכשל בחטא.

*

והנה מצות וידוי נאמרה בדיני גזל, ואם כן על כרחך שיש בזה קשר לחטא של גזל. ומטו משמיה דבעל חידושי הרי"מ זצ"ל שבכל חטא הוא כגזול מה' חיותו שניתן לו כדי לעבוד בזה את קונו ע"כ. ויש להוסיף עוד, דאיתא בגמרא (ברכות לה.) כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים, שנאמר (תהלים כד-א) לה' הארץ ומלואה. רבי לוי רמי, כתיב לה' הארץ ומלואה, וכתיב (שם קטו-טז) השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא, כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה. אמר רבי חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזל להקב"ה וכנסת ישראל, שנאמר (משלי כח-כד) גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית, ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר (דברים לב-ו) הלא הוא אביך קנך, ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר (משלי א-ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך ע"כ. הרי לנו שכל הארץ הוא קנינו של הקב"ה, ולא ניתן לנו רשות ליהנות ממנה רק לאחר ברכה, והנהנה גם מדבר היתר בלי ברכה לה', הוי מעילה, שנהנה מקדשי שמים. ואם כן מכל שכן ליהנות בדרך איסור, בודאי שלא ניתן רשות להאדם גם לאחר ברכה, כמו שאמרו (בבא קמא צד.) גזל סאה חטין טחנה לשה ואפאה והפריש ממנה חלה, אין זה מברך אלא מנאץ, ועל זה נאמר (תהלים יג.) בוצע ברך נאץ ה' ע"כ. ואם כן בכל מילי דאיסורא יש בזה גזל, ואיסור מעילה לה'.

ועל כן התחיל פרשת וידוי, 'איש או אשה כי יעשו מכל חטאות האדם למעול מעל בה', כי בכל חטא שנהנה האדם מעולם הזה, עובר על איסור מעילה דנהנה מקדשי שמים, וזהתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו, יש פגם בראשו, שחושב כי עוצם ידו עשה את כל החיל, הוא עבד על ממונו, ויוכל לעשות בו כל חפצו, ולא מכיר כי הוא אורח עלי אדמות, וכל מה שיש בעולם יש לו בעלים, האדון ה' הוא בעל הבירה, ולא הותר לו ליהנות ממנה מאומה, רק מה שהבעל הבית מרשה אותו.

והפמ"ך לה פרשת גזל הגר, ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו, 'האשם המושב לה' לכהן'. וברש"י

אפילו הוא רשע גמור חיישינן לקידושינן שמא הרחר תשובה בלבו ע"ש. ועם כל זה חייבה תורה שיש גם להתודות החטא בפיו ולבקש כפרה. [ועייין במנחת חינוך (מצוה סדר אות א), אם הוידוי הוי מצות עשה בפני עצמה, ואם לא עשה כן ביטל מצות עשה של וידוי, אבל התשובה נתקבלה ומכפרת, או שהכפרה גם כן תלויה בוידוי דברים ע"ש].

וענין וידוי הדברים בפה דייקא נראה, כי בשעה שמתחרט בהרהור לבד, יש להאדם בהרהורו לפעמים גם מליצה על החטא, שאין הוא אשם כל כך, הוא לא היה רוצה למרוד בקונו, אבל יצרו מתגבר עליו בכל יום שנאמר (תהלים לו-לב) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו (סוכה נב:), ואין בכוחו להתגבר עליו, את נורא ואנא בישראל (קידושינן פא.), ולכן נכשל בהחטא. וזה לא הוי תשובה גמורה, כי בין הרהוריו יש שוברו עמו, על כן יש לו להוציא בפיו, חטאתי עויתי פשעתי, אינני מצדיק עצמי בהרהורי דברים שעלה בלבי, אלא אני מודה ואומר שחטאתי ומבקש רחמים על הכפרה.

והטעם שאין מליצה זו נכונה, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו (עבודה זרה ג.), ולא מנסה ה' את האדם בנסיון שאינו יכול לעמוד בו. ואיתא בגמרא (כתובות לג:) אלמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה הוו פלחו לצלמא. ופירש החידושי הרי"מ זצ"ל דלהכי השמיענו זאת חז"ל, לומר לנו, דמשום הכי לא נתנסו בנגודא, כי אין הקב"ה מנסה את האדם אלא לפי כחו, וכיון דאי הוי נגדוהו הוו פלחי לצלמא, לכן לא ניסם בזה אלא באש ע"כ.

ועוד כי אמרו חז"ל (קידושינן ל:) שהקב"ה אמר להם לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, שנאמר (בראשית ד-ו) הלא אם תטיב שאת [תתנשא על יצרך]. ואם אין אתם עוסקין בתורה אתם נמסרים בידו, שנאמר לפתח חטאת רובץ, ולא עוד אלא שכל משאו ומתנו בך [באדם להחטיאון], שנאמר ואלריך תשוקתו. ואם אתה רוצה [עסוק בתורה] ואתה מושל בו, שנאמר ואתה תמשל בו ע"כ. הרי כי ה' נתן לנו תבלין, עסק התורה, אשר אז לא נמסר בידו של יצר הרע. ואם כן האדם עצמו אשם בזה שיצרו התגבר עליו, כי לא הקדים מתחלה התבלין שניתן לו למנוע יצרו ממנו. וכמו שכתב הרמב"ם (איסורי ביאה כב-בא) שאין מחשבת איסור מתגברת אלא בלב פנוי מן התורה.

ולכן כאשר אמר הכתוב וזהתודו את חטאתם אשר עשו, שיאמרו חטאתי עויתי פשעתי, העיר הכתוב שלא יצדקו עצמם באמרם כי לא יכלו להתגבר נגד יצרם, והשיב

שעל ידו לא יבא שוב לאיסור, הלא אחר שיעברו הימים, שוב ישתה יין ושכר. ועל כרחק גילתה לנו תורה, שפרישות זה של שלשים יום, ישאיר עליו רושם גם על אחר זמן, כי בא לטהר מסייעין אותו, והמלאכים שנבראים מהקדושה של שלשים ימים אלו, ישפיעו עליו להיות שמור מן החטא גם אחר זה, ורגליו יהיו מוליכות אותו לפתחי הקדושה של אהל מועד.

וזהו שאמר הכתוב, 'וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו', אחר שנשלמו השלשים יום שקיבל על עצמו, וחוזר לשתות יין ושכר, ויעלה בדעתו, איזה תועלת היה לי מפרישות של ימים קצרים, הלא שוב אני עומד באותו מצב שהייתי קודם. ולזה אמר הכתוב שאינו כן, אלא במלאת ימי נזרו, 'יביא אותו אל פתח אהל מועד', הנזירות הזו יביא אותו להתעלות לבוא לקדושת האהל מועד, דכיון שבא לטהר, יש לו מעתה סיוע עליון להתעלות עוד יותר גם להלאה.

*

והדגיש הכתוב יביא אותו אל 'פתח' אהל מועד, כי הנה הימים שהוא נזיר, ומקדש עצמו בפרישות להזיר מן היין, התורה מחשיב מאד האדם שמקבל זאת על עצמו, אשר נזר אלקיו על ראשו (ו-י), שיש על ראשו כתר עליון, וכל ימי נזרו קדוש הוא לה' (ו-י). ובאבן עזרא (שם) ודע כי כל בני אדם עבדי תאות העולם, והמלך האמיתי שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו, כל מי שהוא חפשי מן התאות ע"כ. ולכן מוטל על הנזיר זהירות יתירה שלא יביאנו נזירות זו לידי יוהרא, שהוא עומד במעלה יתירה, כמו שהעידה התורה עליו.

ובקדושת לוי (ליקוטים) פירש הכתוב (תהלים קיח-ט) פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה י-ה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו. הכלל הוא, דהצדיק הוא תמיד קטן בעיני עצמו, כאלו לא התחיל עדיין בעבודתו יתברך, וזהו עיקר עבודה שיהיה תמיד שפל בעיני עצמו כידוע. נמצא הצדיק תמיד מתפלל ומבקש מהשם יתברך שיפתח לו השם השער שבו יכנוס לעבוד אותו, וזהו עיקר העבודה. וזהו פירוש פתחו לי שערי צדק וגו', זה השער לה' צדיקים יבואו בו, כלומר זהו עיקר העבודה ע"כ. וכן הוא בנועם אלימלך (ריש ליקוטי שושנה). ועל כן דייק הכתוב שבמלאת ימי נזרו, 'יביא אותו' נזירות זו, לידי מדה שהוא עומד עדיין אצל 'פתח אהל מועד', ועדיין לא נכנס בפנים, ויבקש רחמים פתחו לי שערי צדק. וכמו שפירש באוהב ישראל (פ' וירא) וירא אליו ה' באלוני ממרא (בראשית יח-א), ועם כל זה

קנאו השם, ונתנו לכהן שבאותו משמר ע"כ. והכוונה כי באמת כל מה שיש תחת יד האדם אינו שלו, אלא כאורח שמתאכסן בבית חברו, שה' נותן לו רשות ליהנות ממנו, וכאשר הוא מת הכל חוזר לבעליו, אלא שה' בתורתו הקנהו להלאה שוב ליורשיו כפי מה שכתבה תורה. ואם אין לאיש גואל שירש אותו, אז חוזר הנכסים לה', שהוא באמת הבעלים של הנכסים, וקנאו השם, והוא נתנו להכהן שבאותו משמר. ואם כן פרשת גזל הגר, שקנאו השם, מלמד אותנו שכל נכסי האדם המה קנינו של ה', אלא שניתן לו רשות ליהנות מקדשי שמים, וממילא כל מה שנהנה מעולם הזה באיסור, יש בזה 'למעול מעל בה', גם איסור של מעילה.

*

וישוב נאמר בפרשתנו דיני נזירות, איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה', מיין ושכר יזיר וגו' (ו-ב). וסיים עלה, וזאת תורת הנזיר, ביום מלאת ימי נזרו, יביא אותו אל פתח אהל מועד (ו-ג). וברש"י יביא אותו, יביא את עצמו ע"כ. ואכתי תקשה דהוי ליה למימר 'יבוא', ולא יביא, שהיא לשון הבאה. ונראה כי הנה כמה פעמים מתעורר האדם לפרוש מאיזה דבר איסור, או מאיזה מדה, אך לא מרגיש בנפשו שהוא מוכשר לקבל על עצמו דבר זה לעולם, אבל על זמן קצר של חודש או חודשיים היה מוכן לקבל על עצמו דבר זה. אך שוב חושב מהו התועלת בזה, הלא אחר זה יחזור לסורו, ומה לו לקבל על עצמו דבר שבסופו לא יקיים אותה.

אבל האמת היא, כי יש בזה תועלת מרובה, חוץ מעצם הדבר שעל כל פנים הימים שהוא עומד בקבלתו, הם שמורים מן החטא, ומתנהג בהם בפרישות. עוד גם זאת, הלא בא לטהר מסייעין אותו (שבת קד.), ומכל דבר טוב שאדם עושה נברא ממנה מלאך שמסייע אותו להמשיך זאת גם להלאה, וכל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחת (אבות ד-יא). ואם כן קבלה זו שמקבל על עצמו גם לימים אחדים, יסייעו אותו שיוכל לקבל על עצמו עוד הפעם פרישה זו שקיבל על עצמו כעת, ואדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה (יומא לט.).

ודבר זה אנו למדים מפרשת נזיר, דאיתא ברש"י (ו-ב) למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך, שכל הרואה סוטה בקלקולה, יזיר עצמו מן היין, שהוא מביא לידי ניאוף (סוטה ב). ולכאורה הרי סתם נזירות שלשים יום, דאמר קרא (ו-ה) קדוש יהיה, יהי"ה בגימטריא תלתין הוו (נזיר ה.). ולכאורה מה יועיל לו פרישות שלשים יום מיין,

הוא יושב פתח האהל, שהוא יושב עדיין ליד פתח הקדושה, ועוד לא התחיל להכנס פנימה ע"כ.

*

והתחלת הפרשה של נזירות, איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' (ו-ב). וברש"י פירש כי יפליא, יפריש ע"כ. ובאבן עזרא פירש, יעשה דבר פלא, כי רוב העולם הולכים אחר תאותם ע"כ. ויש לומר עוד, כי סיבת קבלת הנזירות היא משום שרואה סוטה בקלקולה, שמתבונן מה שתאוות עולם הזה יכולה להוריד את האדם, על כן מקבל על עצמו פרישות מעולם הזה. אך עם כל זה לא התירה לו התורה שיהא פרוש מכל עניני עולם הזה, בתעניתים ולהיות לבוש בבגדים קרועים וכדומה. כי זאת עבודת האדם לעבוד את ה' בעניני גשמיים, וכמו שפירש הרמב"ם מקאצק זצ"ל ואנשי קודש תהיון לי (שמות כב-ל), קדושים אנושיים תהיו לי, להשתמש בעניני גשמיים, רק שיהיו בקדושה, כי מלאכים אינם חסרים לו לרבונו של עולם בשמים ע"כ. ואמרו (תענית יא). כל היושב בתענית נקרא חוטא, בלא מצי לצעוריה נפשיה ע"כ.

ואנו מברכין (בברכת אשר יצר) רופא כל בשר ומפליא לעשות, ופירש ברמ"א (סימן ו-א) שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו, וקושר דבר רוחני בדבר גשמי וכו' ע"ש. ואם כן המיזוג שבאדם שהוא גוף גשמי ונקשר בו דבר רוחני, זהו קרוי בתואר פלא. וכמו כן הנזיר שמקבל על עצמו פרישות, לא יתרחק מן הגשמי לגמרי, להבדל מכל עניני העולם, אלא כי 'יפליא' לנדור נדר נזיר, שיקבל על עצמו הדברים במשקל, שיהא מיזוג אצלו הרוחני בהגשמי, שהגם שמקבל על עצמו פרישות מן היין, לא ישליך כל עניני גשמיותו אחר גוין.

*

והפרישה מסיימת אחר זה בברכת כהנים, דבר אל אהרן ואל בניו לאמור, כה תברכו את בני ישראל אמור להם וגו' (ו-בג). ויש לדקדק למה פרט כאן אהרן דייקא. ובגמרא (סוטה לה). דקדקו על לשון 'כה' תברכו ע"ש. ונראה דהנה הכתוב מסיים, ושמו את שמי על בני ישראל

ואני אברכם (ו-כז). וברש"י ואני אברכם לכהנים (חולין מט). ע"כ. ויש לומר דהנה ה' אמר לאברהם, ואברכה מברכך ומקללך אאור (בראשית יב-ג). ולכאורה קשה שאצל מברכך אמר תחלה ואברכה, ואצל מקללך אמר אחר כך אאור. וכתוב בכלי יקר לפי שאינו דומה מוריק מכלי מלא וגדוש למוריק מכלי חסר, והברכה חלה ביותר כשהמשפיע נמצא בו הברכה בעצם וראשונה, כי איך יברך מי שאינו מבורך בעצמו. על כן נאמר ואברכה מברכך, שקודם שיברכך אני אברכו תחלה, כדי שיהיה כלי מלא ברכת ה' ויוריק עליך מן כלי מלא וגדוש ע"כ. וכמו כן הכהנים שנצטוו לברך את ישראל, מתחלה ואני אברכם לכהנים, כדי שיחול ברכתם ביתר שאת כאשר יברכו את ישראל.

ויש להוסיף, דאיתא בקול אליהו להגר"א, דלכן אצל מברכך אמר תחלה ואברכה, כי הברכה של עשיר הוא מרובה משל עני, כי השגתו מרובה יותר, ודבר קטן לא נחשב אצלו ברכה, והקללה של עני מרובה משל עשיר. ולכן אצל מברכך אמר תחלה ואברכה, שיהיה עשיר, ויהיה ברכתו מרובה, ואצל מקללך אמר אחר כך אאור, שבעת קללתו יהיה עשיר עדיין, ויהיה קללתו מועטת ע"כ. והנה יתכן שהכהן יכוין בברכתו בהשגה מועטת, שיתן ה' לבני ישראל לחם לאכול ובגד ללבוש, כתפלתו של יעקב (בראשית כח-ג). ולכן אני אברכם לכהנים מתחלה, כדי שתהא השגתם בברכה באופן נעלה.

והנה במדבר לא הוצרכו לברכה זו של לחם לאכול ובגד ללבוש, שהרי ירד מן לכל אחד ואחד, והיה לכולם לאכול כדי שביעה. ולא הוצרכו לברכה על בגד, כי שמלתך לא בלתה מעליך (דברים ח-ד). וברש"י ענני כבוד היו שפים בכסותם ומגהצים אותם כמין כלים מגוהצים, ואף קטניהם כמו שהיו גדלים היה גדל לבושן עמהם, כלבוש הזה של חומט שגדל עמו ע"כ. ועל כרחך דבמדבר היה ברכת כהנים יברכך ה' בממון ונכסים רב. ובאופן זה רוצה ה' שיברכו את ישראל גם כאשר יכנסו לארץ. ולפיכך אמר 'דבר אל אהרן, שהוא במדבר, 'ואל בניו' לדורות עולם. 'כה תברכו', כמו עתה שאין הברכה על מזון ובגד אלא על ריבוי נכסים, באופן זה תברכו לעולם את בני ישראל.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' משה בראדי הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' משה ברי פריעדמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	לעילוי נשמת כ"ק הגה"ק רבי אשר אנשיל בן רבי יהונתן בנימין זצוק"ל הי"ד אבד"ק סערדאהעלי - בעל ולאשר אמר ובנו הגאון רבי משה יהודה כ"ץ זצוק"ל הי"ד רב הצעיר דקעד"י סערדאהעלי - בעל ויגד משה שנעקד"ה כ"ז סיון תש"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.	מוה"ר ר' בנימין שאלאמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב
מוה"ר ר' משה ארי גיידא הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' שמעון בראדי הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב		מוה"ר ר' יואל דוד סאדריאנס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב